

BESLUT

2022-06-03 Dnr: 22/00907

SAKEN

Aktuellt, SVT2, 2022-03-01, inslag om informationskriget i Ukraina och om en händelse vid Ormön i Svarta havet; fråga om saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGET

Inslaget hade rubriken ”Informationskriget – Kamp om verklighetsbeskrivningen” och i påannonseringen sa nyhetspresentatören följande.

Sedan Ryssland inledde sin storskaliga invasion av Ukraina så har det också pågått en kamp om ordet. Att vinna striden om vilken bild som kablas ut till världen kan vara nog så viktigt som att vinna ett slag på marken. Och vi ska ta och titta på ett exempel på hur de olika sidorna försöker beskriva kriget.

I ett efterföljande reportage redogjordes för att det enligt en ukrainsk nyhetswebbsida funnits tretton ukrainska soldater på Ormön i Svarta havet som dödat av rysk militär. En reporter sa inledningsvis att ”Det som hände här, eller inte hände här, har blivit fokus i helt olika och motsägande berättelser”. Reportern sa vidare att den ukrainska presidenten utnämnt soldaterna till hjältar och det visades sekvenser från ett tal som presidenten höll.

Sedan sa reportern att den ryska militären uppgett att de ukrainska soldaterna inte skjutits utan gett upp och tagits till fånga. En sekvens visades där en rysk militär sa att 82 människor hade lagt ner sina vapen och valt att åka hem till sina familjer. Reportern sa därefter följande.

Historien fortsätter att spridas i nyhetssändningar och på sociala medier. Det är två helt olika berättelser, beroende på avsändaren. En om soldater som gett upp och som snart är hemma hos sina familjer igen. Och så en om modiga, döda hjältar.

Efter reportaget följde ett studiosamtal mellan nyhetsuppläsaren och en desinformationsforskare på Totalförsvarets forskningsinstitut, som angående händelsen på Ormön bland annat sa följande.

Det finns vissa saker som är sanna och har ett värde här, men vi kanske inte kan avgöra på en gång nu riktigt vad som är sant och vad som inte är sant utan här måste vi vänta.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att det var felaktigt att påstå att den aktuella händelsen på Ormön var omtvistad. Ukrainska försvarsdepartementet ska ha uppgett att soldaterna levde flera dagar innan inslaget sändes. Anmälaren har hänvisat till ett inlägg som har publicerats på Facebook den 26 februari 2022.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför sammanfattningsvis följande.

Inslaget sändes den 1 mars, som var den sjätte dagen av Rysslands invasion av Ukraina. Nyhetsrapporteringen hade den senaste veckan dominerats av händelseutvecklingen och en återkommande utmaning var att verifiera sakuppgifter. Detta försvårades, som vid all rapportering från krig, inte minst av att inblandade parter medvetet använder sig av desinformation i propagandasyfte. Det aktuella inslagets syfte vara att belysa detta genom ett konkret exempel på hur en händelse beskrivits på två helt olika sätt.

SVT har rapporterat om händelsen på Ormön ett flertal gånger, utifrån de bekräftade uppgifter som funnits tillgängliga vid varje tillfälle. Av det Facebook-inlägg som anmälaren hänvisar till står bland annat det finns starka indikationer på att soldaterna på Ormön är vid liv och att information som mottogs vid tidpunkten för attacken inte kan bekräftas.

Inlägget publicerades den 26 februari och är den enda uppgift SVT funnit om att ukrainska myndigheter, vid tidpunkten då inslaget sändes, var osäkra på vad som hänt. Facebookinlägget motsäger dock inte att uppgiften om att tretton ukrainska soldater skjutits och hjälteförklarats fortsatte spridas. De två motsägande berättelserna som inslaget tog upp spreds fortfarande vid den aktuella tidpunkten.

Syftet med det aktuella inslaget var inte att ge en komplett bild av vad som hänt på Ormön, utan tvärtom att belysa svårigheten med att göra just det under rådande omständigheter. Detta syfte framkom tydligt i såväl inslaget som dess inramning.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att utgångspunkten för inslaget var att det pågick ett informationskrig mellan Ryssland och Ukraina och att det var en viktig del av krigsföringen. Berättelsen om de ukrainska soldaterna på Örmön togs upp som ett exempel där uppgifterna om vad som hade hänt hade skilt sig åt avsevärt beroende på nyhetsförmedlare. Det förhållandet att det i inslaget inte redogjordes för att ukrainska myndigheter hade publicerat ett inlägg på Facebook där de ändrade sin information om händelsen på Örmön medför mot bakgrund av utgångspunkten inte att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Helena Rosén Andersson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Johannes Wik.

För granskningsnämnden

Helena Rosén Andersson

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Lilian Helena Rosén Andersson
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_07e1cb62eb37b5243710a513e4e83feec1
DATUM & TID:	2022-06-03 08:10:34 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-06-03 08:10:41 +02:00
Ref: 40357SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)